

Úvodník

Milé kolegyně, milí kolegové,

v aktuálním (letos již 14. čísle) e-Věstníku se opět dotkneme několika témat. Jednak vzdělávání včelařů (chtěli jsme se dozvědět něco o tom, jak prožívá organizaci letní školy přímo sám organizátor, co považuje za dobré a co by třeba udělal jinak.

Dalším tématem je pochopitelně setkávání včelařů. Nabízíme několik možností, jednu tradiční však letos nabídnout nemůžeme.

Tohle má obecnější rozměr: Mezi námi je řada kolegyň a kolegů, kteří se chtějí setkávat, poznávat v rámci regionů spřízněné duše a při tom také ty, kteří nějak PSNV-CZ různě reprezentují. A mluvit s nimi o tom, jak vidí oni i oni současnou situaci, co by chtěli dělat jinak či jak by mohli oni sami pomoci. Protože jsme stále rozptýleni po vlastech českých, moravských i slezských, těžko se pořádají nějaká regionální setkání, jsou avšak chvíle, kdy se někde PSNV-CZ nějak představí. A to je pak dobrá šance, jak se setkat a spoustu věcí probrat. A jinde i jindy si to pak dopovědět... ☺ Níže najdete pár možností. Stranou nezůstává ani letos tak aktuální téma napadení včelstev roztočem *Varroa destructor*. Opět otevřeme letos tak oblíbené varroa – okénko se zprávami přímo z “bojiště”, tedy z regionů. Tu je třeba velice poděkovat těm kolegům, kteří byli ochotni se podělit s ostatními a navíc našli čas rozepsat se více o svých metodách, jak s letošním napadením bojují.

Redakce

Vzdělávání včelařů

Jak bylo na LŠNV v Lošticích?

Organizátora LŠ v Lošticích Miroslava Křížka jsme se zeptali na jeho pohled právě z hlediska organizátora. Nabízíme jeho zprávu i zkušenost. Jde nám o to, aby si všichni udělali konkrétní představu o tom, co obnáší uspořádání akce podobného typu.

Nabízíme tedy jeho pohled a snad už ani není třeba dodávat, že je to nabídka k další debatě. Rada PSNV-CZ s lektory či organizátory i s řadou dalších přizvaných kolegů bude na jednodenním workshopu v říjnu vyhodnocovat letošní zkušenosti účastníků i pořadatelů a uvítá jakoukoli zpětnou vazbu. Ale zpět k textu M. Křížka:

Nevím, jestli jsem jako organizátor akce schopen posoudit její úspěšnost, to by snad mohli Leopold a Lukáš Matelovi, Pavel Studecký, který mimochodem odprezentoval velice zajímavou přednášku o včelích nemocech, nebo Radek Hykl, který tu byl celé tři dny (i když zpočátku tvrdil, že jen 2 dny). Rovněž jsem nebyl lektorem, jen organizátorem, abych nezatěžoval přednášející drobnostmi, které mi ale jako člověku organizujícímu podobnou akci poprvé daly někdy dost zabrat.

Celá akce se konala na dvou místech. Jako základna nám byla za mírný poplatek propůjčena budova ubytovny Rybářského svazu v Lošticích, kde bylo možno zajistit přespání a kde se konaly přednášky a probírala teorie v útulné (a hlavně chladné) klubovně. Do Loštic jsme také na náměstí docházeli na obědy a večere, milovníci Olomouckých tvarůžků mohli přímo v místě zakoupit tuto delikatesu. Po teoretických základech jsme odpoledne vyráželi hromadně na včelnici u mého domu, kde probíhala praktická výuka. Pro studenty jsem připravil dva sběrné oddělky různého stáří, bylo možno v praxi vše vyzkoušet. Škoda jen, že při zkoušce nalarvení do sběrného oddělků došlo díky nepozornosti k přehlédnutí několika naražených nouzových matečnicků, a tak nebyla přijata ani jedna miska. Bylo předvedeno monitorování napadení včel roztočem, možnosti léčení a několik dalších důležitých kroků k úspěšnému včelaření.

S laskavým svolením pana Květoslava Čermáka jsme jej navštívili na jeho šlechtitelské stanici v Petrušově, kde nám věnoval svůj drahocenný čas a podělil se s námi všemi o své dlouholeté bohaté včelařské zkušenosti a nápady.

Na závěr jsme pak navštívili expozici včelařského muzea pana Františka Vlčka v Dubicku, jenž rčení „**všechno už tu bylo**“ doložil několika skvostnými historickými exponáty.

Věřím, že všichni účastníci LŠNV v Lošticích, jak posluchači, tak přednášející, byli s akcí spokojeni, zvláště, když i počasí nám přálo a nijak nekřížilo plány.

Na adrese [Dropboxu](#) jsou obrázky z celého průběhu LŠNV jak je zachytil Honza Vrána, můj přítel včelař, který se této školy taky zúčastnil.

Další otázky redakce byly, co tedy v praxi obnáší zorganizovat takovou akci? Jak hodnotí podporu „z centra“, tedy z kanceláře PSNV-CZ? A co by třeba udělal jinak?

S předstihem jsem jednal s Lukášem Matelou o případné organizaci této školy, ale zpočátku se přihlásili jiní organizátoři, kteří posléze od svého záměru upustili. V té době již byly termíny ostatních škol vyhlášeny, a tak se málem letos LŠNV v Lošticích nekonala. Po telefonickém hovoru s Radkem Hyklem, který mě mírně popostrčil, padlo moje rozhodnutí školu organizovat. Spolu s Lukášem Matelou a Radkem Hyklem jsme dali dohromady první rozvrh školy. Oslovil jsem při této příležitosti Pavla Studeckého a požádal ho o přednášku o včelích nemocech. Tak se vyprofiloval tým přednášejících, kteří teoretickou i praktickou část školy bravurně zvládli.

Mým úkolem tedy bylo vše připravit po stránce materiální a „týlového zabezpečení“. K ruce jsem vzal kalendář, do kterého jsem hlavní důležité termíny vypsal. Možná jsem to vzal moc dopodrobna, ale nechtěl jsem nadělat napoprvé moc chyb. Zajistit ubytování a klubovnu byla celkem hračka, tchán dělá správce ubytovacího zařízení Rybářského svazu v Lošticích, kde je k dispozici i klubovna s data-projektorem. Ani stravování nebyl velký oříšek, zvolil jsem restauraci s odděleným salonkem, kde jsme mohli i u oběda nebo večere nerušeně diskutovat o probíraných tématech.

To, co se zdálo zpočátku jako nejjednodušší, zabralo nejvíce práce. Nachystat 2 sběrné oddělky různého stáří, připravit všechny potřebné pomůcky a hlavně přesvědčit manželku, že ty dvě bedny se včelami, co přibudou na zahradě u domu, se na podzim přesunou zase pěkně do včelína do lesa. (To poslední nicméně nedalo až tolik přemlouvání, jak to na první pohled vypadá). Hlavně ve mně pořád hlodala nervozita, jestli jsem na něco nezapomněl. No, a když pak bylo 6. června ráno tak se to všechno pěkně rozjelo a taky snad dobře dopadlo. Další 2 dny jsem pak zase trochu uklízel a doufal, že to nebylo fiasko.

Pokud se týká podpory ze strany PSNV-CZ rozhodně po stránce administrativní veškerou práci odvedla za mne. Co jsme dohodli, to platilo, a prakticky nenastal žádný problém.

Za výtku snad jediné stojí pozdní rozeslání informací účastníkům, kteří asi taky byli nesví z toho, co je čeká. Příště bych asi předem stanovil minimálně třicetidenní předstih pro obeslání účastníků před konáním školy nebo jiné akce.

Jako poněkud nešťastné řešení se mi jeví pořádání školy pro začínající včelaře, kdy se setkají včelaři, kteří ještě nemají včely a včelaři, kteří včelaří třeba již druhým rokem.

Jako téma k diskusi bych navrhl buďto řešení, kdy nevčelaři by měli náskok jeden den (přijeli by na školu o den dříve) a byly by jim vysvětleny základní pojmy a vyrovnali by se následující den s včelaři se zkušenostmi.

Druhá alternativa je striktně oddělit nevčelaře a pro ně opravdu vysvětlit vše potřebné od pořízení včel až po vyzimování. Je pak poněkud nepříjemné při návštěvě u p. Čermáka slyšet dotaz „jak se vlastně sbíjejí ty rámky?“.

Také asi pro člověka, který nemá zatím včely, je důležitější vědět, co dělat s oddělkem, který má objednaný, než to, jak se založí sběrný oddělek, nalarví či označí matka. Samozřejmě by to asi znamenalo místo 3 stupňů vzdělávání udělat stupně 4, ale určitě by to bylo k dobru věci.

M. Křížek

Včelařská setkávání

Naše účast na včelařských výstavách v Ostravě

Několik posledních let jsme mohli na ostravské výstavě Život na zahradě vidět i navštívit populární stánek PSNV-CZ i s jeho útulnou včelařskou kavárnou. Letos tomu tak nebude. Po dlouhých debatách se tak rozhodla rada PSNV-CZ, když zvažila nabízené podmínky.

Naši účast na výstavě vždy koordinoval 1. místopředseda PSNV-CZ RNDr. Leopold Matela. Redakce e-Věstníku jej požádala o vyjádření, jež nyní přinášíme.

Úvodem mi dovoluťe krátký přehled našich aktivit na ostravských výstavách.

2008

Z iniciativy ČSV, o. s., se jednotlivé okresy prezentovaly na svých stáncích v rámci krajské výstavy Život na zahradě. Prvním rokem, kdy jsme se jako PSNV-CZ, o. s. zúčastnili jako vystavovatelé, byl rok 2008. Vystavovali jsme společně s OV ČSV. Včelařům našeho okresu se společná aktivita líbila a jistě to bylo oživení pro návštěvníky i vystavovatele.

2009

Pro výstavu v tomto roce jsme jako subjekt vystavující společně s ČSV byli odmítnuti, ale na výstavu jsme byli pozváni. Výstava se konala v Ostravě, ale nikoliv na výstavišti Černá louka, nýbrž v hornickém muzeu na Landeku. Výstava byla jen pro včelaře. Prostředí bylo příjemné a výstava byla úspěšná. Díky naší předchozí účasti na výstavě APIEXPO (Apimondie) ve francouzském Montpellier jsme měli co ukázat. Tehdy jsme za svou účast platili za pronájem plochy, ale cena byla únosná.

2010

Výstava se vrátila zpět na Černou louku. A tehdy jsme byli postaveni před hotovou věc. Chceme-li se zúčastnit, musíme si vše hradit sami. Byl to rok výstavy zlepšovatelů a vynálezců, kterou v pravidelných intervalech pořádá ČSV. Výstava byla rovněž úspěšná a na našem stánku se často setkávali vrcholní funkcionáři Svazu ke svým separátním jednáním. Tak byla (v uvozovkách) založena tradice jednání funkcionářů ČSV v prostorách PSNV-CZ. Vzhledem k tomu, že náš stánek byl koncipován jako včelařská kavárna, měli její návštěvníci příležitost nerušeně jednat. Měli jsme stále otevřeno. Často byl však problém s volnou židlí.

Výstavu jsme platili jako běžnou komerční plochu. To znamená, že nám byla účtována cena jako prodejcem medoviny či včelařských potřeb. I přes úspěch a popularitu našeho stánku jsme se rozhodli, že nadále financovat takto nám účtované náklady výstavy již nadále není v našich silách.

2011

Výstavu jsme začali připravovat již velmi brzy a podniku [Ostravské výstavy, a. s.](#), jsme nabídli spolupřátelství. Naši nabídku zástupce výstaviště přivítal. Nabídka byla vnímána jako vstřícná a výhodná.

Po projednání se stávajícími partnery došlo k výrazné změně názoru a byli jsme odmítnuti. Proč, to si můžeme jen domýšlet. Oficiálně nám bylo jen sděleno, že si stávající pořadatelé vystačí sami a nikoho dalšího nepotřebují. Nedlouho před zahájením výstavy na výjezdním zasedání KKV jsme byli pozváni na jednání, na němž jsme se nakonec dohodli, že budeme vystavovat s tím, že věcné náklady (služby výstaviště) budeme hradit a plocha nám bude poskytnuta zdarma. Původně to mělo být vyčleněno z plochy určené pro ČSV. Nakonec manažerka výstavy rozhodla, že je výhodnější poskytnout tuto plochu podnik Ostravské výstavy.

2012

Na výstavě jsme naši včelařskou kavárnu doplnili o poradenství pro začínající včelaře. Jako tradiční vystavovatele nás hojně navštěvovali včelaři z celé republiky. A také naši přátelé ze Slovenska. Velmi populární a pro včelaře díky jejich provedení i užitečné byly (a dosud jsou) naše již tradiční kalendáře PSNV-CZ. Včelaři také rádi konsultovali své problémy, vyšetřovali jsme nosematózu a také jsme prodávali nebo rozdávali naše propagační materiály. Byla dostupná také starší čísla časopisu Moderní

včelař a mnoho dalších materiálů a informací o vzdělávacích aktivitách, které považujeme za jeden z pilířů naší činnosti.

2013

Výstava se konala v době světové mezinárodní konference APIMONDIA a výstavy APIEXPO. Tím byla poznamenána jak účast vystavovatelů, tak i zájem včelařské veřejnosti. Přesto výstava proběhla zdárně a za stejných podmínek jako v roce 2012

2014

V tomto roce je výstava koncipována (stejně jako v roce 2010) jako mezinárodní výstava zlepšovatelů v oboru včelařství. Domníváme se, že máme veřejnosti, a to nejenom té včelařské, co nabídnout a ukázat.

Na výstavu jsme se opět chystali stejně jako v předchozích letech. Požádali jsme oficiálně podnik Ostravské výstavy o poskytnutí plochy zdarma. Abychom předešli poznámkám a výtkám části funkcionářů ČSV, že jsme komerční vystavovatelé, požádali jsme oficiálně zástupce výstaviště o svolení prodeje našeho časopisu a dalších propagačních materiálů. Navrhli jsme, že seznam vyvěsíme na našem stánku včetně vyjádření výstaviště, protože jsme chtěli jasně říci, že nejsme komerční subjekt, že naším cílem jsou informace o oboru, šíření našich myšlenek a poradenská činnost pro ty, kteří o ni budou stát. Peníze získané prodejem nám pomáhají z části uhradit náklady, které nám podnik Ostravské výstavy fakturuje.

Po této naší žádosti nastal obrat v jednání: volně cituji „*Plochu má již pronajatou ČSV a že máme jednat s nimi.*“ A skutečně v tuto dobu bylo zveřejněno v propozicích výstavy na oficiálních internetových stránkách, že celá část výstavy určená oboru včelařství patří ČSV.

Po další korespondenci byly propozice změněny a byla nám nabídnuta komerční plocha. Ovšem za takových podmínek, které si v našem postavení nemůžeme dovolit. Jsme občanské sdružení, které má cca 600 členů a pokud jde o finance, je závislé na tom, jak je těchto 600 členů finančně podpoří. A s těmito zdroji musíme pak velmi odpovědně nakládat.

Rada PSNV-CZ se zatím kloní k názoru, že se máme soustředit na důležitější včelařské aktivity, než je ostravská výstava, a věnovat se dále našim prioritám: vzdělávání (= kontaktům se včelaři na letních školách, přednáškách, kursech, a to většinou přímo v praxi a u včel), našemu časopisu Moderní včelař a našim dalším aktivitám. Tímto se omlouváme našim příznivcům, že se letošní – a pravděpodobně ani dalších ostravských výstav – za daných podmínek nezúčastníme.

Naši včelařskou kavárnu s mikroskopy, videi, výukovými obrazy a konsultanty připravenými poradit při různých problémech mohli vidět i navštívit ti, kdož přišli na letošní jarní veletrh Techagro v Brně, kde byla naše účast bezproblémová a účastníky velmi dobře hodnocená.

Stejně tak se náš stánek s včelařskou kavárnou objeví na výstavě Země živitelka v Českých Budějovicích na přelomu srpna a září t. r. (vizte níže). Stejně jako v Brně i zde představíme nová výuková videa, výukové obrazy a postery vzniklé v rámci projektu Včelař – Farmář a budeme tam pro Vás, pokud budete potřebovat informace a konzultace stran Vašich problémů.

L. Matela, 1. místopředseda PSNV-CZ

PSNV-CZ poprvé na Zemi živitelce

Ve dnech 28. 8. až 2. 9. 2014 se koná na výstavišti v Českých Budějovicích již 41. ročník celostátní výstavy **ZEMĚ ŽIVITELKA**. Pracovní společnost nastavkových včelařů CZ se na této celostátní výstavě bude poprvé prezentovat samostatnou expozici v pavilonu E5. V rámci expozice PSNV-CZ jsme pro návštěvníky připravili příjemné posezení ve včelařské kavárně.

PSNV-CZ Vám v expozici nabízí:

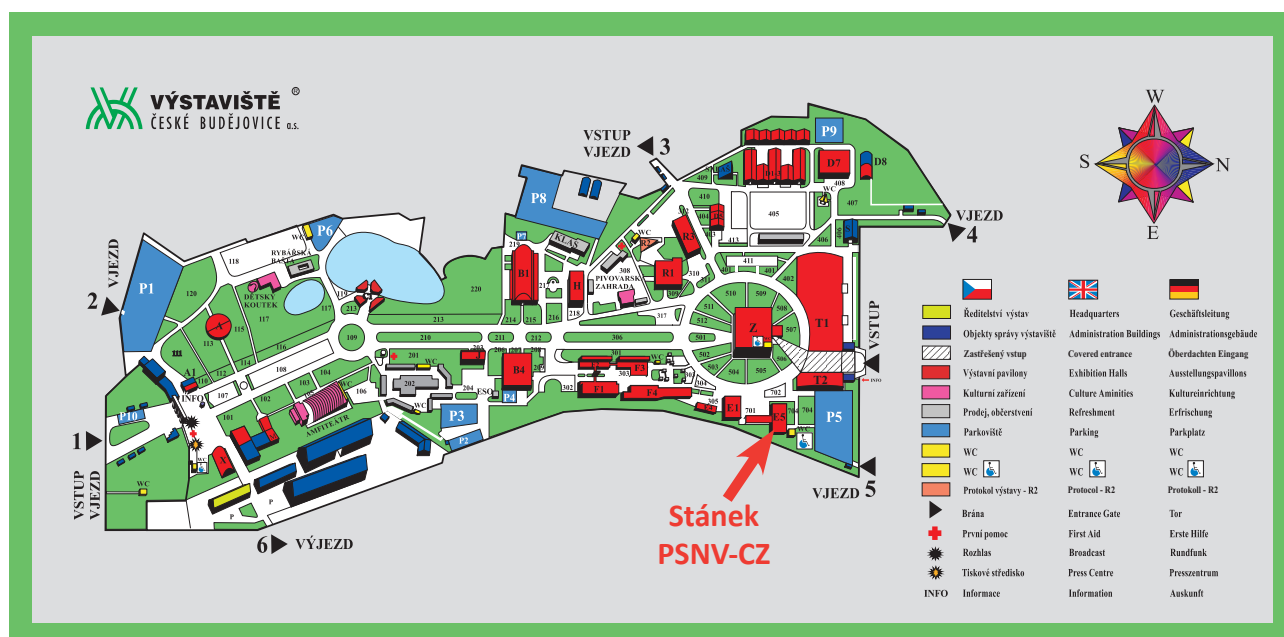
- poradnu pro začínající včelaře
- prezentaci projektu VČELARĚ – FARMÁŘ (postery, učební texty, naučná videa)
- prezentaci a prodej časopisu MODERNÍ VČELARĚ (aktuální a starší čísla)
- jednoduché nastavkové včelaření (úly Langstroth, chovatelské doplňky a pomůcky)
- mikroskopování těla včely medonosné a včelích nemocí
- poradnu a pomůcky pro tlumení varroózy
- sledování kvality včelích produktů
- včelařský kalendář PSNV-CZ pro rok 2015

Pokud vyrazíte na Zemi živitelku, nezapomeňte na pavilon E5 – expozice PSNV-CZ je tu pro Vás.

A pokud se přímo budete chtít setkat s konkrétními osobami, pak vězte, že na stánku PSNV-CZ budou: P. Texl: po celou dobu trvání výstavy, Z Cutáková (správkyně Facebooku PSNV-CZ): pátek – neděle; I. Černý: čtvrtek – pátek, J. Matl: pátek – sobota; Z. Klíma a J. Přeslička: – sobota – neděle. Tolik zatím máme zajištěno a je možné, že aktuální obsazení stánku se ještě znění či doplní, vše je stále v pohybu.

Pokud byste kdokoliv byl ochoten přiložit ruku k dílu při přípravě expozice a při službách na stánku během výstavy, prosíme, dejte vědět na e-mail reditel@psnv.cz nebo na tel. 728 717 375.

Petr Texl, ředitel PSNV-CZ, o. s.

Jak jsme byli na Horním Hradě.

Letošní Chvála medu na Horním Hradě byla velmi příjemná záležitost, na stánku PSNV-CZ se zastavila jednak řada spřízněných duší, pak dobrá parta letošních prváků z Blatné (jim patří veliký dík za pomoc) a spousta nevčelařů a hlavně: rodin s dětmi. Děti razily včelařské mince mocnými ranami kladivem (*ať již se jednalo o razítkování prosté, či o razítkování s mezidechem*), zkoumaly exponáty pod mikroskopem, pižlaly zavíčkovaný plod a hledaly výkaly roztočů. Děsně je to bavilo...

Knížky i časopisy na stánku šly z ruky do ruky...

Přednášky Tomáše Blechy a Petra Texla o bodavých včelách, včelařském začínání či o produktech včelí píle našly hodně naslouchajících. Některé zarazilo, že slyšeli slova, která se na chůzích ZO neříkávají. Jako třeba tmavá včela...

Pár fotek najdete na na [Včelařském fóru](#).

Pozvánka na schůzku Slezánku

Srpen 2014

POZVÁNKA

na schůzku, která se uskuteční ve čtvrtek 14. srpna 2014 na včelnici Jiřího Židka v areálu Hospůdky u Jury při Háji ve Slezsku. Začátek v 16,00 hodin.

Téma besedy: Léčba včelstev na kleštika včelího

Zvou Slezanisté

V. Židek

Medové odpoledne v Zadní Třebani a Setkání na Studeném vrchu

Z nejbližších setkání dovolujeme si upozornit na dvě ve středních Čechách. Začneme od konce: 16. září se uskuteční tradiční kulturní a v současném světě zcela nenapodobitelné setkání hudby a včel a včelařů a řady dalších zajímavých osob i témat nazvané **Medové odpoledne v Zadní Třebani**. Jak se již stalo v posledních letech zvykem, PSNV-CZ na něm bude mít vlastní stánek. Podrobnosti přineseme v dalším čísle e-Věstníku.

Opět to bude dobrá šance pro členy PSNV-CZ z regionu, jak se potkat. Zkuste tedy dorazit popovídat si...

Totéž platí také o akci, jež bude již příští sobotu. Tedy o již tradičním **setkání na Studeném vrchu** mezi Hostomicem a Příbramí. Lví podíl na organizaci této poetické a po výtce příjemné akce má renomo-

vaný chovatel matek Vigor a člen PSNV-CZ Josef Horký z Dobříše. Fotky i postřehy z minulých ročníků lze shlédnout na [Včelařském fóru](#).

Letos k přednášce a různým mňamkám přibude i ochutnávka divočáka na rožni.

Pozvánka na letošní setkání následuje:

Čtvrté setkání včelařů a příznivců včelích produktů.

Na rozhledně **Studený vrch(Baba)**u Hostomic.**16.8.2014** od 10 do 17 hodin.

Zveme všechny zájemce ,přijďte pěšky na kole nebo autem na povídání se včelaři ze širokého okolí okresů Příbram ,Beroun a dalších.Povídat nám bude velmi dobrý včelař a učitel .

přítel **Augustin Uváčik**

Také budete moci ochutnat různé dobroty včelařů našeho regionu.

Studený vrch 660 m.n.m

Typ/materiál: kamenná

Lokalita: rozhledna se nachází na Studeném vrchu mezi městy Dobříš a Hostomice, asi 10 km severně od Příbrami

Nadmořská výška: 660 m

Okres: Příbram

Období výstavby: 1942

Oficiální zpřístupnění: 7. května 2005

Celková výška: 17,5 m

Výška vyhlídkové plošiny: 16,5 m

Počet schodů: 81

Otevírací doba: <http://s.krajina.sweb.cz/>

Přístup: k vrcholu vede lesní cesta, která je odbočkou vlevo ze silnice z Dobříše do Hostomic

Výhled: lze spatřit šumavské vrcholky, Krušné hory a České Středohoří, ale i Ještěd či Sněžku

Včelaři vezměte na ochutnání svůj med,medovinu a jiné vaše výrobky a produkty.

Na rozhledně je možné zakoupit občerstvení:káva,čaj,pivo,limo nějaké sušenky a také moc dobré domácí klobásky,upomínkové předměty a pohlednice s razítkem rozhledny.

Parkovat je možné na silnici 114 pod hřebenem Brd na straně k Hostomicům,kdo ze včelařů by nedošel 1,5 km nahoru může autem ještě asi 1km pod vrchol.

informace tel. 790 414 790

ZO ČSV v Dobříši

Varroa – okénko

Zprávy z „bojiště“

Opět jsme požádali naše spolupracující kolegyně i kolegy o postřehy přímo „z bojiště“. Velice bychom jim chtěli poděkovat za ochotu podělit se. Pokud byste se chtěli přidat, budeme jen rádi. Děláme to pro sebe...

Ozvěte se na e-mail e-vestnik@psnv.cz

Karel Mišoň, Leděč n. Sázavou

Ošetření včelstev koncem července 2014

Po loňských zkušenostech s odpařovačem YANNICK na včelnici se 30 včelstvy (405 m. n. m.) jsem letos všechna včelstva ošetřil KM 65 %, (kanystř předem ochlazen ledem v kbelíku) dávkou 60 ml, okénka v odpařovači otevřena naplno.

Základní údaje: úly utepené, RM 39 x 27,5, 2 nástavky po 10 ti rámcích, podmet 10 cm, použity distanční (ztrojené) podložky, předem očištěné, odpařovač dán do třetího nástavku na polynetové síto.

26. 7. 19 hod., venkovní teplota 25 °C, aplikace KM 65 %, 60 ml

27. 7. venkovní teplota ve 14 hod 27 °C

28. 7. venkovní teplota ve 14 hod 25 °C

29. 7. kontrola odpaření a očištění podložek bylo provedeno v 7 hod (za 60 hod.). V průměru se odpařilo 40 ml KM, což odpovídá průměrnému odparu 16 ml/24 hod. Spad za 60 hodin – řádově: 200 ks/1 včelstvo, 150 ks/3 včelstva, 50 ks/11 včelstev a u zbývajících 15 včelstev v rozpětí 5 až 30 ks .

Závěr: 18. 7. 2013 bylo maximum spadu při testování YANNICKU u 5 včelstev: 7 ks , 2 ks a u tří včelstev spad 0.

Letošní spad po ošetření KM je pro mne znepokojující a ošetření budu opakovat.

Spolkový kolega z Ledče K. Mišoň Jan Sekot se přidal s tabulkou, v níž zaznamenal spady i metody aplikace. Tabulka níže:

V této souvislosti odkazujeme i na jeho instruktivní presentaci, již najdete na webu ledečských včelařů. Inspirována byla kursem varroamonitoringu, který v Ledči vedl v r. 2011 Z. Klíma ([obrázky z kursu](#) a [presentace](#))

Redukce roztočů Varo 2014 - počet roztočů na podložce pod zasíťovaným dnem																					
číslo stojanu	počet roztočů na podložce	akce	kontrola přirozený spád	kontrola přirozený spád	1. nasazení KM 60 ml	Kontrola za 48 hod.	Kontrola za 10. dnů	2. nasazení KM 60 ml	2. nasazení KM 60 ml	1. kontrola za 48.hod.	2. kontrola za 5. dnů	nasazení KM 60 ml	kontrola	kontrola	1. fumigace	Kontrola za 24.hod.	Kontrola za 10. dnů	2. fumigace	Kontrola za 24.hod.	aerosol	
	číslo úlu	datum	01.07.14	14.07.14	25.07.14	27.07.14	03.08.14	05.08.14	07.08.14	7.8.2014 a 10.08.14	10.08.14										
1. - první řada	1		0	0	x	10	2		x	27											
	2	neobsazeno																			
	3		1	4	x	3	1		x	45											
	4		0	1	x	12	9		x	20											
	5		0	13	x	35	60		x	110											
2. - první řada	6	neobsazeno																			
	7	neobsazeno																			
	8	neobsazeno																			
	9	neobsazeno																			
	10		0	5	x	90	50		x	260											
	11	neobsazeno																			
	12		1	1	x	1	3		x	50											
3. - druhá řada	13	neobsazeno																			
	14		1	0	x	3	6	x		15											
	15		0	0	x	13	46	x		51	26										
	16		0	0	x	16	70	x		80	80										
	17		0	3	x	30	65	x		65	25										
	18		0	5	x	33	85	x		100	35										
	19		1	3	x	25	35	x		65	50										
	20		0	0	x	15	30	x		65	50										
	21		0	10	x	2	25	x		18	15										
	22		0	20	x	50	60	x		70	40										
4. - druhá řada	23	neobsazeno																			
	24		2	5	x	40	100	x		100	80										
	25		0	2	x	8	0	x		2	1										
	26		50	100	x	110	110	x		120	60										
	27		50	150	x	250	250	x		> 500	100										
	28		20	25	x	50	55	x		90	40										
	29		10	30	x	25	90	x		80	80										
	30		2	1	x	15	10	x		35	35										

J. Rouš, Laškov, okr. Prostějov, 5. 8. 2014

Jen pro rekapitulaci z minulých e-Věstníků: přes zimu a na jaře spád u všech včelstev až na jedno nulový. Ještě v polovině června vyhlížela situace pozitivně. Jak jsem psal, spád cca 0,15 VD/den, problémové včelstvo s 1 VD/den po přemetení na MS ošetřeno KMI.

V druhé polovině července přišel extrémní obrat. Týden jsem byl na dovolené, 23. 7. vytočil med, dal krmení a musel opět do 27. 7. odjet. Musím tedy přiznat, že v těchto cca 10 dnech jsem podložku příliš nekontroloval. Poté jsem však naopak kontroloval podložky denně a výsledky byly alarmující. Spady 6(Ba), 15(Do), ale i 26(La)VD/den (stonásobný nárůst za cca 6 týdnů). Většinou velké množství světlých (cca 70%). Ihned jsem nasadil rychlé krmení (9 kg/3dny) a 30. 7. dal odpařovače Liebig (podle návodu s náplní 100ml KM85%, celý formát papíru – knotu) a Yannick (200ml, KM 85 %, otevřený na polovinu). Aktuálně mám včelstva na 2N 39 x 24, tak jsem Liebig dal jednou přímo na horní loučky a jiným jsem přidal ještě NN 39 x 15 a odpařovače dal až nad ně.

Odpar byl u Liebiga přímo na loučkách 35ml/den (La), Liebig na NN cca 25ml/den (Ba), Yannick nad NN 25ml/den (Do). Včely během aplikace bez problémů. Při aplikaci Liebiga přímo nad plod vyčistily cca 3 – 5 cm plodu pod odpařovačem. Proto nyní zkuším aplikaci, kdy do VN (24) nástavku dám dva prázdné rámy do NN(15) a na jejich spodní loučky dám Liebiga. Tím ušetřím jeden nástavek a vzdálenost plodu a odpařovače bude oněch doporučovaných 10 – 15 cm.

Výsledky ošetření:

Včelstvo	F40	Léčebný spad za 7 dní	Aktuální ošetření	Odpar 85% KM 30. 7. – 2. 8.	Léč. spad 30. 7. – 2. 8.	Kontrola napadení plodu 2. 8.	Odpar 85% KM 2. – 5. 8.	Léč. spad 2. – 5. 8.
La	–	–	30. 7. (LB)	35 ml/den	800	24%*	30 ml/den	400
Do	22. 6.	21	30. 7. (YN)	25 ml/den	600	8%	10 ml/den**	300
Ba	–	–	30. 7. (LB)	25 ml/den	160	14%	20 ml/den	400

* 75% VD pod víčky již mrtvých vlivem KM.

U nás je letos velké množství mravenců a jejich aktivita na podložkách je extrémní, proto další včelstva mimo formistopy nemá moc cenu zmiňovat.

Pro mě tento obrat znamená zejména to, že kontrola spadu na podložkách není sama o sobě dostatečující (bez formistopů je vůbec diskutabilní) a budu v příštích letech muset provádět i jiné kontroly stavu napadení VD během celého roku. Jarní testování trubčiny, totiž také nebylo alarmující. Mezi snůškami jsem aplikoval Formidol tak, že jsem dal 2 desky ihned bez regulačního obalu přímo na 4VN, kdy plod byl zejména v 2 a 3 VN. Tento způsob zpětně také nepovažuji za příliš efektivní a přes zimu se musím zamyslet nad jeho změnou (více opakování po sobě, případně přiblížení blíže plodu nebo úplná změna odpařovače).

Marek Petrů, Prádlo u Nepokuku, okr. Plzeň-jih – 5. 8. 2014

Současná situace:

Minulý víkend jsem odebral medníky (prázdné ☺) a provedl první krmení dávkou cca 8 – 10 litrů roztoku 3:2. Včelstva zůstala na třech (v jednom případě na čtyřech) nástavcích 2/3 Langstroth, oddělky jsou vesměs na třech, ty pozdější na dvou nástavcích.

Při prohlídce jsem neobjevil takřka žádné trubce ani trubčinu, úly jsou silně zaplodovány plodem všeho stáří, plodové těleso je značně vertikálně roztáhlé. Na včelách jsem okem roztoče nepozoroval, neviděl jsem ani včely s deformovanými křídly, ani mrtvolky před úlem nevypadaly nějak zvláštně. Denní spady jsem nezjišťoval, ale nějaký spad na podložkách byl.

V pátek jsem odebral krmítka (vylízaná do sucha) a umístil přes krycí plást do horního nástavku Nassenheider s 180 ml 65% kys. mravenčí. Protože jsem ale velmi špatný počtář, na dvanáct úlů jsem jich měl pouze deset, a tak mi moje blbost dopřála zkusit experiment – do dvou úlů o třech nástavcích jsem vložil po dvou páscích Gabonu.

V neděli proběhla kontrola. Odpar za ty dva dny činil 10 – 30 ml kyseliny, spad byl od několika málo roztočů až po cca 80 kusů u dvou úlů. Roztoči byli tmaví, sem tam světlí, dokonce několik bílých jedinců jsem zahlédl, zajímavé bylo, že někteří byli ještě živí a poměrně vitální. U dvou úlů s Gabonem jsem napočítal spad do deseti jedinců. Včely byly klidné, ve vysokých podmetech jsem nezahlédl žádné mrtvé včely, kyselina jim tedy zřejmě nijak zásadně nevádí. Další kontrola proběhne dnes (5. 8. – pozn. red.) a pak ve dvoudenních intervalech.

Zajímavý je velký rozptyl v množství odpařené kyseliny, čím je způsoben, si neumím vysvětlit, jen hádám – úly jsou v řadě, na paletách, oslunění tedy bude přibližně stejné, jen se úl od úlu liší umístění nosiče, někde je skoro uprostřed, v některých nástavcích jsou uprostřed 3 rámy plodu, a tak je nosič skoro na kraji – to by mohlo být příčinou. Také má určitě na velikost odparu vliv síla včelstva a jeho tepelný režim.

Bohužel jsem ještě plně nezabránil vnikání mravenců na podložky, takže odečtené hodnoty spadu jsou přibližné, nicméně se dá říci, že u dvou včelstev je napadení vysoké, u ostatních slabé. Je to nejspíše výsledek provedené metody Sv. Anna, vyřezání trubčiny a následné tvorby oddělků.

Jiří Matl, Dobřichovice, okr. Praha-západ, 9. 8. 2014

Včelstva s vyšším napadením jsem v podstatě zbavil zavíčkovaného plodu (oddělky z nich budou součástí jiného příběhu, v němž hlavní roli si stříkne KMI) a ošetřil opakovaně (viz níže) KM v deskách Hobrafil – 100 ml KM 65 %. KM chlazená, aplikace večer.

Žádnou velkou distanci odpařovací desky od plodu jsem nenastavoval, dával jsem je rovnou nad plod na latičky podložené Polynetem a přikryl folií. Spíše instinktivně jsem cítil, že za dané situace je třeba razantní zásah. A vím, jak šikovné včelky dovedou odvětrávat...

Očka většinou zavřena, česno ponecháno v původní velikosti.

Vysvětlím to „opakovaně“: dva dny na odpaření, 3 dny pauza a znovu, abych pokryl min. dobu zavíčkovaného plodu. Cyklus se podaří opakovat cca třikrát.

Hobrafilty jsem volil proto, že s nimi mám velmi dobré zkušenosti a jejich materiál je prakticky čistá celulóza. Váhal jsem, zda již nenasadit dlouhodobé odpařovače (Liebig, Yannick, Nassenheider), ale za stávající situace (včetně vysokých denních teplot) jsem jejich nasazení odložil a volil výše popsané. Dlouhodobé odpařovače nasadím v řádu dnů u těch včelstev, kde zatím podle monitoringu byla situace stran napadení příznivější. Jen co vstřebají základní zakrmení.

Stejně jako řada dalších kolegů a kolegů se domnívám, že naše jarní „patlání“ s trubčím plodem podstatně snížilo míru napadení.

Reakce včelstev různá, u některých bylo více mrtvolek na síťce nad podložkou, tedy je bude třeba sledovat, protože tu může být příčin, myslím, více.

Ošetření se zdá být účinné, spady v rámci týdne ve stovkách (podrobněji ve VMS). Značné procento je světlých až bílých, tedy množí se nám samičky na plodu a mnohé to nestihnou...

K monitoringu: sice kontinuální a dlouhodobý monitoring spadu poskytuje jistou rámcovou představu o míře napadení, přesto je v něm skryto několik pastí. Potvrzuje to řada kolegů, kteří hlásí, že nic nepadá a je to v pohodě... Ale najednou vyděšení píšou či volají, že spad skokově narostl až do desítek denně. Vlastně klasická situace, letos však poněkud vyhrcořenější než jindy.

Řada zkušených kolegů monitoring kombinuje, smývá, testuje napadení plodu. I zde se letos objevují podivnosti. Test plodu nevykazuje vysoké napadení, přirozený spad také ne, ale pak to po KM či po Gabonu padá ve stovkách...

Chci tím říci jen to, že musíme stále pracovat na metodách monitoringu, abychom měli pokud možno relevantní informaci o tom, jak to s našimi včelstvy vypadá. Nikdo jiný to za nás neudělá a zkoušet to je někdy i docela zábava. Proto mám dotaz i prosbu na zkušenější: jak testujete plod, aby test dal co nejspolehlivější výsledek? S tím samozřejmě souvisí téma plodových cyklů i toho, jak matky zakládají buňky na plástu a jak do nich samičky roztoče lezou etc. Jak najít tu zónu plodu, kde je roztočů nejvíce?

Hana Zaoralová, Spálené Poříčí, okr. Plzeň-jih, 9. 8. 2014

První víkend letošních prázdnin jsem zrušila poloprázdné medníky a přesunula je trvale na oddělky. U produkčních včelstev, která měla vyšší spady a při prohlídce i roztoče na včelách v plodišti, jsem odebrala a vyřezala zavíčkovaný dělničí plod. Snížil se tedy počet nástavků na 3 NN, někde i jen 2 NN, a doplnila je soušemi na 3 NN. Jestli jsou souše pro včelaře to nejcennější, tak jich mám letos opravdu dostatek.

7. 7. 2014 se u nás ochladilo, nasadila jsem dlouhodobé odpařovače Nassenheider a Mitegone. Spady při léčení se pohybovaly v rozmezí 200 – 400 roztočů za den.

Loňské oddělky, které nebyly v zimě ošetřeny pokapem KŠ ani letos na jaře KM, opravdu dle předpokladu mají spady nejvyšší, okolo 500 – 700 roztočů za den.

Letošní oddělky stále krmím, jediné ošetření bylo kys. mléčnou v červnu, přirozený spad je 0 – 2 roztoči, ošetření plánuji na přelom srpna a září. Dle počasí a podle plodování matek.

Včelař, jenž si nepřeje zveřejnit své jméno, (jižní Morava, Břeclavsko, 10. 8.)

Na Břeclavsku již začínají hynout první včelstva, což je o měsíc dříve, než v „úhynovém“ roce 2007. Celkově je napadení u neléčených včelstev velmi silné. Rozsáhlá území jižního Břeclavska budou pravděpodobně v dohledné době plošně odvčelena. Zřejmě zůstanou jen včely, které jsou nejpozději od července pod stálou akaricidní ochranou. Na razanci úhynů se projeví také absence snůšky v letošním roce. To vše navzdory poměrně dobrým výsledkům vyšetření zimní měli. V zimě bude o čem přemýšlet.